

Ystod o brofiadau

Dylid rhoi cyfleoedd i ddysgwyr:

- ysgrifennu gan ymateb i ystod eang o brofiadau llafar, gwrando a darllen cyfoethog
- ysgrifennu ar gyfer nifer o wahanol ddibenion, e.e. *adrodd yn ôl, rhoi cyfarwyddiadau, cyflwyno gwybodaeth, egluro, darbwyllo, trafod, cyflwyno data, egluro a dehongli canlyniadau, gwerthuso, mynegi barn, cyfleu teimladau a syniadau, llunio adroddiadau, dychmygu, disgrifio a dangos empathi*
- ysgrifennu gan ddefnyddio amrywiaeth o ffurfiau di-dor a phytiog gan gynnwys testunau disgrifiadol, adroddol, esboniadol, dadleuol, cyfarwyddiadol a thrafodaethol, e.e. *llythyron, dyddiaduron, erthyglau, adroddiadau, portreadau, areithiau, dramâu, sgriptiau, taflenni, hysbysebion, poster, tudalennau gwefan, holiaduron, adolygiadau, ymsonau a thestunau digidol fel e-byst neu flogiau*, gan gynnwys naratif yn y person cyntaf a'r trydydd person
- ysgrifennu ar gyfer amrywiaeth o gynulleidfaoedd real a dychmygol, e.e. *cyfoedion, dysgwyr iau, athrawon, aelodau teulu, cynulleidfaoedd anghyfarwydd a chyfarwydd*
- ysgrifennu barddonol sy'n defnyddio delweddu a dyfeisiau barddonol, e.e. *odlau a ffurf*
- defnyddio ystod eang o ysgogiadau a symbyliadau gan gynnwys testunau ysgrifenedig a deinamig, e.e. *storiâu, llyfrau lluniau, cerddi, profiadau, ffilmiau, paentiadau, testunau deinamig a cherddoriaeth*
- ystyried a gwerthuso eu gwaith hwy eu hunain a gwaith eraill, e.e. *awduron, cyfoedion*.

Allwedd

O fewn y tabl, bydd testun o'r FfLIRh yn ymddangos heb ei uwch-oleuo. Bydd testun o'r FfLIRh sydd wedi cael ei estyn neu sydd yn sgil newydd yn ymddangos wedi'i uwch-oleuo. Bydd y testun hefyd yn cael ei ddynodi gan yr eiconau canlynol.

Sgil estynedig ▲ Sgil rhaglen astudio ❖

D.S.

Er mwyn bod yn hygyrch ac yn ddarllenadwy, dyluniwyd y tablau hyn i'w hargraffu ar faint A3.

Llinyn: Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm

		Blwyddyn 3	Blwyddyn 4	Blwyddyn 5	Blwyddyn 6
Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
Trefnu syniadau a gwybodaeth	Ystyr, dibenion, darllenwyr	<ul style="list-style-type: none"> ysgrifennu at ddibenion a darllenwyr gwahanol gan ddewis geiriau er mwyn creu amrywiaeth a diddordeb cynnwys manylion, gwybodaeth neu sylwadau perthnasol yn eu gwaith ysgrifennu nodi syniadau i'w defnyddio wrth ysgrifennu defnyddio nodweddion ar sgrin, e.e. <i>ffont, lliw, torri, gludo, newid maint</i>, i gyflwyno'u gwaith mewn ffyrdd sy'n ennyn diddordeb y darlennydd ac yn gwella'r ystyr adolygu a gwella darnau o'u gwaith 	<ul style="list-style-type: none"> addasu'r hyn y maent yn ei ysgrifennu yn ôl y diben a'r darlennydd, gan ddewis geiriau'n addas, e.e. <i>iaith ddisgrifiadol a pherswâd</i> esbonio'r prif syniad(au) gyda manylion ategol gan gynnwys sylwadau ac esboniadau lle bo'n berthnasol casglu syniadau i gynllunio ysgrifennu archwilio a gwneud defnydd addas o wahanol fathau o ysgrifennu ar sgrin i ryngweithio ag eraill, e.e. <i>gwefannau, negeseuon e-bost, blogiau</i> gwella'u gwaith ysgrifennu, ei wirio o ran eglurder a threfn 	<ul style="list-style-type: none"> ysgrifennu gyda'r diben yn amlwg gan ddangos ystyriaeth i'r darlennydd, e.e. <i>drwy ddefnyddio geirfa addas a dyfeisiau cyflwyno</i> ymhelaethu ar y prif syniad(au) drwy roi rhesymau, gwybodaeth ac enghreifftiau ategol defnyddio technegau wrth gynllunio gwaith ysgrifennu, e.e. <i>map meddwl, dilyniannu, gweithgareddau mat bwrdd</i> archwilio cynllun tudalennau'r we i greu deunyddiau gan ddefnyddio'r offer sydd ar gael diwygio a gwella'u gwaith ysgrifennu, gan esbonio pam maent wedi gwneud newidiadau 	<ul style="list-style-type: none"> addasu arddull ysgrifennu i'r darlennydd a'r diben, e.e. <i>arddull ffurfiol ar gyfer darlennydd anhysbys, arddull syml ar gyfer darllenwyr iau</i> ysgrifennu adroddiad cynhwysfawr o bwnc neu thema defnyddio amrywiaeth o strategaethau i gynllunio ysgrifennu, e.e. <i>nodiadau, diagramau, siartiau llif</i> archwilio gwahanol ffyrdd o gyflwyno gwaith yn briodol, e.e. <i>delwedd symudol, sleidiau, trosleisio</i> ystyried, golygu ac ailddrafftio i wella'u gwaith ysgrifennu
	Strwythur a threfn	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio strwythur elfennol ar gyfer ysgrifennu ysgrifennu gan ddefnyddio cyflwyniad i'r pwnc a diwedd glo cyflwyno prosesau, digwyddiad neu adroddiadau mewn dilyniant clir defnyddio gwybodaeth weledol os yw'n berthnasol, e.e. <i>diagramau wedi'u labelu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio strwythur penodol wrth ysgrifennu, e.e. <i>tablau, holiaduron</i> ysgrifennu cyflwyniad, datblygu cyfres o syniadau a diwedd glo trefnu'r gwaith ysgrifennu mewn dilyniant neu adrannau rhesymegol, drwy ddechrau defnyddio paragraffau defnyddio gwybodaeth weledol, e.e. <i>darluniau, diagramau a graffiau</i>, sy'n glir ac yn berthnasol i'r testun ysgrifenedig 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio nodweddion sy'n dangos strwythur yr ysgrifennu, e.e. <i>is-benawdau, penawdau</i> ysgrifennu cyflwyniad sy'n gosod cyd-destun, cyfres o bwyntiau mewn trefn briodol a diwedd glo addas defnyddio paragraffau sydd â phrif syniad a manylion perthnasol defnyddio delweddau, graffiau a darluniau sy'n glir, yn berthnasol ac yn briodol 	<ul style="list-style-type: none"> addasu strwythurau wrth ysgrifennu i gyd-destunau gwahanol, e.e. <i>adrodd am ddigwyddiad, ymchwiliad neu arbrawf</i> ysgrifennu cyflwyniad effeithiol sy'n gosod cyd-destun a diben, cydbwysedd addas rhwng ffeithiau a safbwyntiau, diwedd glo cryno defnyddio paragraffau gan wneud cysylltiadau rhyngddynt defnyddio nodweddion a diwyg sydd wedi'u llunio er mwyn cyflwyno data a syniadau'n glir

Llinyn: Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm

		Blwyddyn 3	Blwyddyn 4	Blwyddyn 5	Blwyddyn 6
Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
Ysgrifennu'n gywir	Iaith	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol defnyddio geirfa sy'n gysylltiedig â'r pwnc neu â chyd-destun y pwnc 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol defnyddio geirfa bwnc benodol yn annibynnol 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol defnyddio geirfa briodol, gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc benodol 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol defnyddio geirfa amrywiol a phriodol, gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc-benodol
	Cystrawen Atalnodi Sillafu Llawysgrifen	<ul style="list-style-type: none"> cychwyn brawddegau mewn amrywiaeth o ffyrdd defnyddio ansoddeiriau ac adferfau i ehangu brawddegau ac ymadroddion syml defnyddio amrywiaeth o gysyllteiriau sy'n cyfleu achos a chanlyniad, e.e. <i>oherwydd, ar ôl</i> defnyddio ffurfiau safonol berfau'n berthnasol i gyd-destun defnyddio ffurfiau gorffennol y ferf yn gyson, e.e. <i>cytsain yn dyblu</i> (e.e. <i>gofyn – gofynnodd</i>) defnyddio'r treigladau mwyaf cyffredin fel arfer yn gywir, e.e. <i>ar ben</i> defnyddio atalnod llawn, gofynnod, ebychnod ac atalnod ar gyfer rhestri defnyddio strategaethau gan gynnwys gwybodaeth am deuluoedd geiriau, gwreiddiau, morffoleg a gwybodaeth graffig i sillafu geiriau, e.e. <i>y geiriau amsillafog mwyaf cyffredin</i> sillafu ffurfiau lluosog yn gywir mewn cyd-destun, e.e. <i>-au, -ion</i> sillafu pob gair aml ei ddefnydd yn gywir cynhyrchu llawysgrifen ddarllenadwy a chyflwyno'u gwaith mewn modd priodol gan gyfuno llythrennau mewn ambell air. 	<ul style="list-style-type: none"> amrywio trefn geiriau, ymadroddion a chymalau mewn brawddegau defnyddio ansoddeiriau ac adferfau i ychwanegu diddordeb ac er mwyn ysgrifennu'n fanwl gywir defnyddio cysyllteiriau i ddangos cysylltiadau o fewn brawddegau defnyddio ffurf safonol amrywiaeth o ferfau, e.e. <i>ffurfiau presennol, gorffennol, negyddol</i> defnyddio treigladau mwyaf cyffredin yn gywir, e.e. <i>fy nghalon</i> defnyddio atalnodi i ddynodi brawddegau, a dechrau defnyddio dyfynodau, atalnod i farcio cymalau, ac ymadroddion a chollnodau i hepgor llythrennau, e.e. <i>hoffi'r ysgol (i + yr)</i> defnyddio strategaethau gan gynnwys gwybodaeth am deuluoedd geiriau, gwreiddiau, morffoleg a gwybodaeth graffig i sillafu geiriau, e.e. <i>geiriau â phatrymau mwy cymhleth</i> sillafu mwy o eiriau lluosog yn gywir mewn cyd-destun, e.e. <i>-iau, -i</i> cynhyrchu llawysgrifen sy'n glir ac yn ddarllenadwy ac a all fod yn glwm. 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio strwythurau brawddeg gwahanol, gan gynnwys brawddegau cymhleth sy'n dangos perthynas amser neu achos, e.e. <i>cyn cychwyn ... , o wneud hyn, yna ...</i> defnyddio'r amodol i gyfleu damcaniaeth neu bosibilrwydd, e.e. <i>pe bai, gallai</i> defnyddio ffurf safonol amrywiaeth o ferfau, e.e. <i>ffurfiau presennol, gorffennol, negyddol</i> treiglo'n gywir yn arbennig ar ôl y rhan fwyaf o'r arddodiaid a'r rhagenwau, e.e. <i>am funud, dy fam</i> defnyddio'r ystod lawn o atalnodi er mwyn tywys y darlennydd mewn brawddegau cymhleth, e.e. <i>atalnod, pwyntiau bwled, dyfynodau a chollnod i ddynodi perchnogaeth</i> (e.e. <i>llyfrau'r bechgyn</i>) defnyddio amrywiaeth o strategaethau i sillafu geiriau a phatrymau cymhleth rheolaidd, e.e. <i>penderfynu, cystadleuaeth</i> sillafu mwy o eiriau lluosog, e.e. <i>-oedd, -od, -ydd</i>, a geiriau sy'n dyblu cytseiniaid, e.e. <i>cynnwys, yn gywir mewn cyd-destun</i> cynhyrchu llawysgrifen ddarllenadwy, glwm sy'n llifo'n naturiol. 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio strwythurau brawddeg amrywiol er mwyn pwysleisio a chreu effaith defnyddio ffurf safonol amrywiaeth o ferfau, e.e. <i>ffurfiau presennol, gorffennol, negyddol</i> treiglo'n gywir ar ôl arddodiaid a rhagenwau gan ddechrau dod yn ymwybodol nad yw pob llythyren yn dilyn y drefn arferol, e.e. <i>y llinell</i> defnyddio'r ystod gyfan o atalnodi'n gywir i wneud i'r ystyr fod yn glir defnyddio strategaethau i sillafu geiriau amsillafog, cymhleth ac afreolaidd yn gywir sillafu geiriau lluosog afreolaidd yn gywir, e.e. <i>car – ceir, plentyn – plant</i> cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy.

Llinyn: Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm

		Blwyddyn 3	Blwyddyn 4	Blwyddyn 5	Blwyddyn 6
Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
Trefnu syniadau a gwybodaeth	Ystyr, dibenion, darllenwyr	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio nodweddion testunau di-dor a phytiog syml yn eu hysgrifennu hwy eu hunain gan ddefnyddio dychymyg lle bo'n briodol ❖ dewis a defnyddio ystod o eirfa dychmygus a mentrus gan sillafu pob gair aml ei ddefnydd yn gywir ❖ mynegi barn am eu gwaith personol hwy eu hunain a gwaith eraill gan adolygu a gwella rhannau o'u gwaith ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio nodweddion ystod gynyddol o destunau di-dor a phytiog yn eu hysgrifennu hwy eu hunain gan ddefnyddio dychymyg lle bo'n briodol ❖ dewis a defnyddio ystod eang o eirfa dychmygus a mentrus gan ddefnyddio strategaethau addas i sillafu geiriau'n gywir ❖ dechrau gwerthuso eu gwaith personol hwy eu hunain a gwaith eraill, ei wirio a'i olygu er mwyn ei wella ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio nodweddion testunau di-dor a phytiog yn eu hysgrifennu hwy eu hunain gan ddefnyddio dychymyg lle bo'n briodol ac addasu eu harddull i weddu i'r gynulleidfa a'r diben ❖ dewis a defnyddio ystod eang o eirfa dychmygus a mentrus gan ddefnyddio ystod o strategaethau i sillafu geiriau â phatrymau cymhleth yn gywir ❖ gwerthuso eu gwaith personol hwy eu hunain a gwaith eraill, gan wneud argymhellion priodol ar gyfer ei wella gan esbonio pam eu bod wedi gwneud newidiadau ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio nodweddion testunau di-dor a phytiog yn eu hysgrifennu hwy eu hunain, gan ddefnyddio dychymyg lle bo'n briodol, ac addasu eu harddull i weddu i'r gynulleidfa a'r diben fel y gellir ennyn diddordeb y darlennydd ❖ dewis a defnyddio ystod eang o eirfa dychmygus a mentrus gan ddefnyddio ystod o strategaethau i sillafu geiriau amlsillafog, cymhleth ac afreolaidd yn gywir ❖ gwerthuso eu gwaith personol hwy eu hunain a gwaith eraill, ei olygu a'i aiddrafftio er mwyn ei wella ❖
	Ysgrifennu'n gywir	laith	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio patrymau a chystrawen naturiol yr iaith Gymraeg yn eu gwaith ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> dangos rhywfaint o afael ar batrymau a chystrawen naturiol yr iaith Gymraeg ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> dangos gafael lled dda ar batrwm a chystrawen naturiol yr iaith Gymraeg ❖
	Cystrawen Atalnodi Sillafu Llawysgrifen	<ul style="list-style-type: none"> mewn ystod o waith ysgrifennu di-dor a phytiog, dechrau meithrin cywirdeb drwy ddefnyddio ffurfiau safonol berfau sy'n berthnasol i'r cyd-destun, dechrau rhedeg rhai berfau ac arddodiaid, gwahaniaethu rhwng geiriau tebyg a defnyddio cenedl enwau sydd o fewn cylch eu profiad yn gywir. ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> mewn ystod o waith ysgrifennu di-dor a phytiog, meithrin cywirdeb drwy ddefnyddio amrywiaeth o ferfau, e.e. <i>ffurfiau presennol, gorffennol, negyddol</i>, gan redeg rhai berfau ac arddodiaid, gwahaniaethu rhwng geiriau tebyg a defnyddio cenedl enwau'n gywir ran amlaf. ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> mewn ystod o waith ysgrifennu di-dor a phytiog, meithrin cywirdeb drwy ddefnyddio ffurf safonol amrywiaeth o ferfau, e.e. <i>ffurfiau presennol, gorffennol, amodol, negyddol</i>, gan redeg berfau ac arddodiaid, gwahaniaethu rhwng geiriau tebyg a defnyddio cenedl enwau'n gywir ar y cyfan. ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> mewn ystod o waith ysgrifennu di-dor a phytiog, meithrin cywirdeb drwy ddefnyddio ffurf safonol amrywiaeth o ferfau, e.e. <i>ffurfiau presennol, gorffennol, amodol, negyddol</i>, gan redeg berfau ac arddodiaid, gwahaniaethu rhwng geiriau tebyg a defnyddio cenedl enwau fel arfer yn gywir. ❖

Ystod o brofiadau

Dylid rhoi cyfleoedd i ddysgwyr:

- ysgrifennu gan ymateb i ystod eang o brofiadau llafar, gwranddo a darllen cyfoethog
- ysgrifennu ar gyfer nifer o wahanol ddibenion, e.e. *adrodd yn ôl, rhoi cyfarwyddiadau, cyflwyno gwybodaeth, egluro, darbwylllo, trafod, cyflwyno data, egluro a dehongli canlyniadau, gwerthuso, mynegi barn, cyfleu teimladau a syniadau, llunio adroddiadau, dychmygu, disgrifio a dangos empathi*
- ysgrifennu gan ddefnyddio amrywiaeth o ffurfiau di-dor a phytiog gan gynnwys testunau disgrifiadol, adroddol, esboniadol, dadleuol, cyfarwyddiadol a thrafodaethol, e.e. *llythyron, dyddiaduron, erthyglau, adroddiadau, portreadau, areithiau, dramâu, sgriptiau, taflenni, hysbysebion, poster, tudalennau gwefan, holiaduron, adolygiadau, ymsonau a thestunau digidol fel e-byst neu flogiau*, gan gynnwys naratif yn y person cyntaf a'r trydydd person
- ysgrifennu ar gyfer amrywiaeth o gynulleidfaoedd real a dychmygol, e.e. *cyfoedion, dysgwyr iau, athrawon, aelodau teulu, cynulleidfaoedd anghyfarwydd a chyfarwydd*
- ysgrifennu barddonol sy'n defnyddio delweddu a dyfeisiau barddonol, e.e. *odlau a ffurf*
- defnyddio ystod eang o ysgogiadau a symbyliadau gan gynnwys testunau ysgrifenedig a deinamig, e.e. *storiâu, llyfrau lluniau, cerddi, profiadau, ffilmiau, paentiadau, testunau deinamig a cherddoriaeth*
- ystyried a gwerthuso eu gwaith hwy eu hunain a gwaith eraill, e.e. *awduron, cyfoedion*.

Allwedd

O fewn y tabl, bydd testun o'r FFLIRh yn ymddangos heb ei uwch-oleuo. Bydd testun o'r FFLIRh sydd wedi cael ei estyn neu sydd yn sgil newydd yn ymddangos wedi'i uwch-oleuo. Bydd y testun hefyd yn cael ei ddynodi gan yr eiconau canlynol.

Sgil estynedig ▲ Sgil rhaglen astudio ❖

D.S.

Er mwyn bod yn hygyrch ac yn ddarllenadwy, dyluniwyd y tablau hyn i'w hargraffu ar faint A3.

Llinyn: Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm

		Blwyddyn 7	Blwyddyn 8	Blwyddyn 9
Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
Trefnu syniadau a gwybodaeth	Ystyr, dibenion, darllenwyr	<ul style="list-style-type: none"> ysgrifennu adroddiad cynhwysfawr am bwnc gan gyflwyno gwybodaeth, prosesau a syniadau'n glir ac yn addas at y diben esbonio syniadau'n gyflawn gan ddangos goblygiadau a chanlyniadau cynllunio gwaith ysgrifennu gan wneud penderfyniadau ynglŷn â'r ffyrdd gorau o gyflwyno cynnwys i greu effaith, e.e. <i>paratoi achos ar gyfer rhywbeth, dewis manylion sy'n helpu'r darlennydd i ddeall</i> defnyddio offer a chonfensiynau TGCh i gyflwyno gwybodaeth a data ac i strwythuro ysgrifennu nodi meysydd i'w gwella yn eu gwaith ysgrifennu, golygu ac ailddrafftio 	<ul style="list-style-type: none"> addasu cyflwyniad y deunyddiau yn ôl bwriad yr ystyr a'r effaith, e.e. <i>dewis faint o fanylion sy'n angenrheidiol i argyhoeddi</i> gwneud cysylltiadau a/neu ymhelaethu er mwyn sicrhau eu bod yn ymdrin yn llawn â'r pwnc wrth gynllunio gwaith ysgrifennu, gwneud dewisiadau ynglŷn â'r cynnwys, strwythur, iaith, cyflwyniad sy'n addas at y diben ystyried y ffyrdd gorau o gyflwyno ysgrifennu gan ddefnyddio TGCh er mwyn cyfathrebu'n glir ac effeithiol, e.e. <i>rhyddiaith ddi-dor ar gyfer dadl fanwl, tudalennau â hyperddolenni ar gyfer gwybodaeth wahanol am y pwnc, graffeg sy'n symud i ddangos prosesau</i> defnyddio meini prawf i adnabod ffyrdd o wella ac yna ailddrafftio 	<ul style="list-style-type: none"> crynhoi, trafod materion ac esbonio'n fanwl fel y bo'n briodol at y diben pwysu a mesur tystiolaeth, ffynonellau, esboniadau a rhesymeg wrth ymdrin â phwnc cynllunio mewn modd priodol i ddatblygu ysgrifennu at ddibenion a chynulleidfaoedd gwahanol gwneud dewisiadau dychmygus ynghylch cynnwys a chyflwyniad gwaith ysgrifennu, gan ddefnyddio TGCh drwy wahaniaethu gwella'u gwaith ysgrifennu drwy ei adolygu'n annibynnol a'i ailddrafftio

Llinyn: Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm

		↔	↔	↔	↔		
		Blwyddyn 7		Blwyddyn 8		Blwyddyn 9	
Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:		Mae dysgwyr yn gallu:		Mae dysgwyr yn gallu:	
Trefnu syniadau a gwybodaeth	Strwythur a threfn	<ul style="list-style-type: none"> addasu strwythurau wrth ysgrifennu ar gyfer cyd-destunau gwahanol, e.e. <i>disgrifio canlyniad, amlinellu proses neu drafod dadl</i> dewis a threfnu syniadau a gwybodaeth er mwyn rhoi adroddiad clir a chyflawn defnyddio paragraffau i drefnu darnau ysgrifennu hirach yn adrannau 		<ul style="list-style-type: none"> defnyddio strwythur testun cyfan i fod yn gymorth i gyfleu a chyfathrebu'r ystyr, e.e. <i>gosod crynodeb ar y cychwyn neu'r diwedd, data mewn adroddiad neu atodiad, defnydd o dudalennau cynnwys, penodau</i> dewis, dadansoddi a chyflwyno syniadau a gwybodaeth yn argyhoeddiadol neu'n wrthrychol trefnu darnau ysgrifennu hirach gan wneud cysylltiadau o fewn a rhwng paragraffau 		<ul style="list-style-type: none"> dewis a dethol strwythurau testun cyfan er mwyn bod yn gymorth i gyfleu a chyfathrebu'r ystyr, e.e. <i>beth yw'r strwythurau gorau i ddisgrifio, esbonio a pherswadio'n llwyddiannus?</i> dewis strwythurau i drefnu gwaith ysgrifennu, gan ddefnyddio nodweddion priodol yn effeithiol dewis, dadansoddi a gwerthuso syniadau a gwybodaeth yn argyhoeddiadol neu'n wrthrychol defnyddio paragraffau ac adrannau fel bod darnau ysgrifennu hirach wedi'u trefnu'n rhesymegol 	
	laith	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio iaith amheronol i gyfleu syniadau a gwybodaeth, e.e. <i>mae'r llog yn cael ei gyfrifo gan ... , mae siswrn miniog yn angenrheidiol i ...</i> defnyddio geirfa amrywiol a phwrpasol yn gywir gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc benodol 		<ul style="list-style-type: none"> defnyddio'r trydydd person i gyfleu syniadau a gwybodaeth, e.e. <i>yn ôl arbenigwyr ... , dywed ffynonellau fod ...</i> defnyddio termau technegol, iaith a mynegiant yn gyson â chynnwys y pwnc 		<ul style="list-style-type: none"> defnyddio iaith er mwyn bod yn wrthrychol a diduedd, e.e. <i>mae sawl agwedd wahanol ar y pwnc hwn ...</i> defnyddio ystod eang o dermau technegol, iaith a mynegiant yn gyson â chynnwys y pwnc 	
Ysgrifennu'n gywir	Cystrawen Atalnodi Sillafu Llawysgrifen	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio ystod eang o strwythurau brawddeg gan ddewis cysyllteiriau i wneud i'r ystyr fod yn glir ysgrifennu brawddegau gan sicrhau bod amser a pherson y ferf fel arfer yn gywir yn ei gyd-destun defnyddio ystod o dreigladau'n gywir (treigladau meddal, trwynol a llaes) yn eu cyd-destun defnyddio'r ystod lawn o atalnodi'n gywir er mwyn gwneud i'r ystyr fod yn glir, e.e. <i>dynodi brawddegau (atalnodau llawn) a chymalau (atalnod), a defnyddio collnodau'n gywir</i> defnyddio amryw o strategaethau ac adnoddau i sillafu geirfa gyfarwydd ac anghyfarwydd a geiriau pwnc benodol yn gywir cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy. 		<ul style="list-style-type: none"> ysgrifennu'n ramadegol gywir, gan amrywio hyd a strwythur brawddegau i wneud i'r ystyr fod yn glir ysgrifennu'n ramadegol gywir gan sicrhau bod amser a pherson y ferf yn gywir fel arfer yn ei gyd-destun defnyddio ystod o dreigladau'n gywir (treigladau meddal, trwynol a llaes) yn eu cyd-destun defnyddio'r ystod lawn o atalnodi er mwyn gwneud i'r ystyr fod yn glir, e.e. <i>yr hanner colon, y colon a dyfynodau</i> defnyddio amryw o strategaethau ac adnoddau i sillafu geirfa gyfarwydd ac anghyfarwydd a geiriau pwnc benodol yn gywir cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy. 		<ul style="list-style-type: none"> ysgrifennu brawddegau syml, cyfansawdd a chymhleth yn ramadegol gywir ysgrifennu'n ramadegol gywir gan sicrhau bod amser a pherson y ferf yn gywir yn ei gyd-destun defnyddio ystod o dreigladau'n gywir (treigladau meddal, trwynol a llaes) yn eu cyd-destun defnyddio'r ystod lawn o atalnodi er mwyn gwneud i'r ystyr fod yn glir, e.e. <i>yr hanner colon, y colon a chromfachau</i> defnyddio amryw o strategaethau ac adnoddau i sillafu geirfa gyfarwydd ac anghyfarwydd a geiriau pwnc benodol yn gywir cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy. 	

Llinyn: Ysgrifennu ar draws y cwricwlwm

		Blwyddyn 7	Blwyddyn 8	Blwyddyn 9
Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
Trefnu syniadau a gwybodaeth	Ystyr, dibenion, darllenwyr	<ul style="list-style-type: none"> gan ddefnyddio dychymyg lle bo'n briodol, addasu eu harddull a'u cywair gan ddefnyddio nodweddion testunau di-dor a phytiog yn eu hysgrifennu hwy eu hunain, fel y gellir cynnal diddordeb y darllenydd ❖ defnyddio ystod eang o eirfa sy'n fentrus ac yn ddychmygus a defnyddio strategaethau penodol i sillafu geiriau cymhleth ac afreolaidd yn gywir ❖ ystyried eu gwaith personol hwy eu hunain a gwaith eraill, gan wneud awgrymiadau ynglŷn â sut i'w wella ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> gan ddefnyddio dychymyg lle bo'n briodol, addasu eu harddull a'u cywair gan ddefnyddio nodweddion testunau di-dor a phytiog yn eu hysgrifennu hwy eu hunain, fel y gellir cynnal diddordeb y darllenydd ❖ defnyddio ystod eang ac amrywiol o eirfa i greu effaith a defnyddio ystod o strategaethau i sillafu geiriau yn gywir ❖ defnyddio ystod o strategaethau hunanasesu ac asesu cyfoedion i werthuso eu gwaith personol hwy eu hunain a gwaith eraill ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> gan ddefnyddio dychymyg lle bo'n briodol, dangos rheolaeth a pheth meistrolaeth pan fyddant yn defnyddio nodweddion testunau di-dor a phytiog yn eu hysgrifennu hwy eu hunain i ddal a chynnal diddordeb y darllenydd ❖ defnyddio ystod eang ac amrywiol o eirfa yn gywir i greu effaith ❖ defnyddio ystod o strategaethau hunanasesu ac asesu cyfoedion i werthuso eu gwaith personol hwy eu hunain a gwaith eraill ❖
	Ysgrifennu'n gywir	Iaith Cystrawen Atalnodi Sillafu Llawysgrifen	<ul style="list-style-type: none"> dangos gafael dda ar gystrawen a phatrymau naturiol yr iaith Gymraeg ❖ mewn ystod o waith ysgrifennu di-dor a phytiog, meithrin cywirdeb drwy ddefnyddio ffurfiau berfol (amser a pherson), negyddu brawddegau, rhedeg arddodiaid, gwahaniaethu rhwng geiriau tebyg a defnyddio cenedl enwau fel arfer yn gywir. ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> dangos gafael dda ar gystrawen a phatrymau naturiol yr iaith Gymraeg ❖ mewn ystod o waith ysgrifennu di-dor a phytiog, meithrin cywirdeb drwy ddefnyddio ffurfiau berfol (amser a pherson), negyddu brawddegau, rhedeg arddodiaid, gwahaniaethu rhwng geiriau tebyg a defnyddio'r mwyafrif o genedl enwau fel arfer yn gywir. ❖